

ANDRZEJ PRYBA

Duszpasterstwo rodzin działalnością ewangelizacyjną wobec rodzin

Duszpasterstwo to zorganizowana działalność Kościoła urzeczywistniająca zbawcze dzieło Chrystusa. Dokonuje się ono przez głoszenie Słowa Bożego, sprawowanie liturgii, posługę duszpasterską oraz świadectwo życia chrześcijańskiego. Duszpasterstwo rodzin natomiast zawiera dwa istotne wymiary, a mianowicie dokonuje się w rodzinie i poprzez rodzinę.

Papież Jan Paweł II w Liście do rodzin podkreśla, iż *Kościół wyznaje, że sakrament przymierza małżonków jest »wielką tajemnicą«, gdyż odzwierciedla się w nim oblubieńcza miłość Chrystusa do swego Kościoła. Paweł więc pisze: »Mężowie, miłujcie żony, bo i Chrystus umiłował Kościół i wydał za niego samego siebie, aby go uświęcić, oczyściwszy obmyciem wodą, któremu towarzyszy słowo« (Ef 5,25-26)¹.*

Kościół jest więc Oblubienicą Chrystusa. Staje się on właśnie *oblubienicą Chrystusa poprzez »Kościół domowy«, poprzez tę miłość, która w nim się przeżywa: miłość małżeńską, rodzicielską, siostrzaną i braterską, miłość, która jest wspólnotą osób i pokoleń, miłość ludzką, która jest nie do pomyślenia bez Oblubieńca, bez tamtej miłości, którą On pierwszy umiłował do końca. Również i małżonkowie, tylko miłując »do końca«, mogą być uczestnikami tej miłości, tej »wielkiej tajemnicy«. Albo stają się jej uczestnikami, albo też w ogóle nie wiedzą,*

Andrzej PRYBA MSF, ks. dr hab., adiunkt w Zakładzie Teologii Moralnej, Duchowości i Katolickiej Nauki Społecznej Wydziału Teologicznego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, e-mail: pryba@amu.edu.pl

¹ Jan Paweł II: *List do rodzin*. Rzym 1994 nr 19.

co to znaczy miłość. Nie wiedzą co sobie wzajemnie ślubowali, nie wiedzą za co są wspólnie odpowiedzialni. A to zawsze jest dla nich zagrożeniem².

Stąd też istnieje konieczność działań ewangelizacyjnych wobec małżeństw i rodzin w ramach właściwie rozumianego duszpasterstwa małżeństw i rodzin. Co to oznacza w praktyce? Czym w ogóle jest ewangelizacja? Jak rozumieć należy współcześnie to pojęcie?

I. Ewangelizacja zadaniem Kościoła

Fundamentalnym zadaniem Kościoła jest głoszenie Dobrej Nowiny w myśl Chrystusowego polecenia *Idźcie na cały świat i głoscie Ewangelię* (Mk 16,15). Słowa te zostały skierowane bezpośrednio do apostołów, a za ich pośrednictwem do wszystkich ochrzczonych. Papież Paweł VI w adhortacji poświęconej ewangelizacji naucza: *Cały więc Kościół jest powołany do głoszenia Ewangelii, ale w jego łonie jest wiele rozmaitych zadań do wykonania³. Ewangelizacja jest to przepowiadanie światu Jezusa Chrystusa oraz Jego Ewangelii w celu realizacji wiecznego zbawienia człowieka. W sensie ścisłym oznacza przekazywanie chrześcijańskiego objawienia Bożego niechrześcijanom przez misje w celu chrystianizacji całej ludzkości [...] i przemiany jej mentalności [...] w znaczeniu szerszym działalność apostolską całego Kościoła pośrednicząca w przekazywaniu rzeczywistości nadprzyrodzonej w sensie werbalnym (posłannictwo słowa Bożego) i realnym (udzielanie sakramentów w ramach kapłaństwa wspólnego (i hierarchicznego) poparte świadectwem własnego życia chrześc. (świadectwo życia) i stosowaniem różnych form oddziaływania duszpasterskiego⁴.*

Nakaz głoszenia Ewangelii wszystkim ludziom jest naturalnym posłannictwem Kościoła. To obowiązek Kościoła, by w dobie przemian dzisiejszego społeczeństwa z jeszcze większą mocą przepowiadać Chrystusa. Co więcej, obowiązek ten należy uznać za *łaskę i właściwe powołanie Kościoła; wyraża on najprawdźwiwszą jego właściwość. Kościół jest dla ewangelizacji, czyli po to, aby głosił i nauczał słowa Bożego, ażeby przez nie dochodził do nas dar łaski, żeby grzesznicy jednali się z Bogiem, a wreszcie żeby uobecniał nieustannie ofiarę Chrystusa w odprawianiu Mszy św., która jest pamiątką Jego śmierci i chwalebego Zmartwychwstania⁵.*

Papież Paweł VI zwracał uwagę, iż *ewangelizacja jest procesem wielowarstwowym, złożonym z różnych elementów, jakimi są: odnowa ludzkości, dawanie*

² Tamże.

³ Paweł VI: Adhortacja apostolska *Evangelii nuntiandi*. Rzym 1975 nr 66.

⁴ A. Szafrński, F. Zapłata: *Ewangelizacja*. W: *Encyklopedia katolicka KUL*, t. IV, Lublin 1983 kol. 1436.

⁵ Paweł VI: Adhortacja apostolska *Evangelii nuntiandi*, nr 14.

*świadcstwa, otwarte przepowiadanie, przyłgnięcie duchowe, wejście we wspólnotę, przyjęcie znaków, dzieła apostołskie*⁶.

Natomiast Karol Wojtyła podczas Synodu Biskupów w Rzymie poświęconemu tematowi „Ewangelizacja współczesnego świata” w październiku 1974 roku mówił, że *celem ewangelizacji jest wiara, wiodąca ku zbawieniu i stanowiąca jego niezbędny warunek*⁷. Ewangelizacja czerpie swoją żywotną moc z uprawnień Chrystusa, dających Mu władzę, nabytą cierpieniami krzyża i potwierdzoną zmartwychwstaniem. Władzę tę przekazał uroczyście Jezus Chrystus apostołom w chwili ziemskiego rozstawania się z nimi, gdy nałożył na nich obowiązek głoszenia Ewangelii i budowania Kościoła przez chrzest. W ten sposób przykazanie Jezusa Chrystusa, złączone jak najściślej z tajemnicą zmartwychwstania, zakłada wiarę paschalną Apostołów i w tej wierze przez nich przyjętej, musi żyć zawsze w Kościele. Stąd też, jak zauważył w swym synodalnym wystąpieniu Karol Wojtyła, dzieło ewangelizacji zawsze musi mieć charakter kerygmatyczny, sakramentalny i eklezjalny. Na pierwszy plan wysuwa się posłanie, które jest zakotwiczone jest w wierze paschalnej tak przenikającej i opanowującej serce ludzkie, że Apostoł musiał zawołać: *Nie jest powodem dla mnie do chluby to, że głoszę Ewangelię. Świadom jestem ciężącego na mnie obowiązku. Biada mi, gdybym nie głosił Ewangelii* (1 Kor 9,16)⁸.

Przykazanie Jezusa, dotyczące głoszenia Ewangelii całemu stworzeniu wypływa z Jego mocy. To On otwiera drogę Duchowi Świętemu. I to właśnie posłanie Ducha Świętego, ten dar stanowi podstawę świadectwa należącego do istoty ewangelizacji. Potwierdzeniem tego są słowa samego Mistrza z Nazaretu skierowane do Apostołów: *Otrzymacie moc Ducha Świętego (...) i będziecie moimi świadkami* (Dz 1,8). To wskazuje, że świadectwo Apostołów o Jezusie zasadza się nie na ich doświadczeniu, ludzkim poznaniu czy zdobytej wiedzy, lecz na mocy Ducha Świętego. *Świadectwo uczynił Jezus duszą ewangelizacji i w głoszeniu słowa Bożego, i w nauczaniu wszystkich ludów, i w udzielaniu chrztu. Dlaczego jednak siła świadectwa została uzależniona od mocy Ducha Świętego? Po prostu dlatego, że – tak w przepowiadaniu Apostołów, jak w poczynaniach ewangelizacyjnych ludzi naszych czasów – obecne jest własne świadectwo Jezusa Chrystusa, który był i pozostanie na zawsze jedynym »Świadkiem Wiernym« (Ap 1,5). Wszak »Boga nikt nigdy nie widział. Jednorodzony Syn, który jest w łonie Ojca, (o Nim) pouczył« (J 1,18). Dlatego każdy człowiek, niezależnie od czasu, w jakim żyje – Apostołowie, ich następcy, Lud Boży – wszyscy*

⁶ Tamże s. 24.

⁷ K. Wojtyła: *Ewangelizacja współczesnego świata*. W: *Chrześcijaństwo żywych*. Red. B. Bejze. „W Nurcie Zagadnień Posoborowych”, t. 8, Warszawa 1976 s. 60.

⁸ Por. tamże, s. 60–61.

uczestniczą w tym świadectwie jedynie dzięki Duchowi Świętemu, gdyż Duch jest tym, który «przenika głębokości Boga samego» (1 Kor 2,10)⁹.

Św. Paweł Apostoł tak tłumaczy tę kwestię: *Bo nasze głoszenie Ewangelii wśród was nie dokonało się przez samo tylko słowo, lecz przez moc i przez Ducha Świętego* (1 Tes 1,5). Ponadto w Pierwszym Liście do Koryntian dodaje: *Spodobało się Bogu przez głupstwo głoszenia słowa zbawić wierzących* (1 Kor 1,21).

Ewangelizacja dokonuje się poprzez głoszenie słowa Bożego, przez życie sakramentalne zainaugurowane chrztem i dopełnione Eucharystią, wreszcie przez świadome przeżywanie wspólnoty Kościoła, we wszystkich tych formach zawsze jednak czerpie swe soki żywotne z jednego korzenia, którym jest żywa wiara inspirowana miłością¹⁰. Pewność wiary jest punktem wyjścia dla ewangelizacji. Płynie ona z Bożego źródła, niemniej jest czymś ludzkim, ponieważ stanowi element ludzkiego poznania i istnienia. W tej postawie pewności człowiek *aktem dobrowolnej zgody na Boże Objawienie*¹¹ przyjmuje je w całej rozciągłości. Ponadto w dziele ewangelizacji należy jeszcze zwrócić uwagę na czystość wiary. *Myśl o czystości wiary – jak mówił Karol Wojtyła – napawa i nas dziś poważną troską. Dlatego tym mocniej musimy uświadamiać sobie, że wtedy jedynie mamy do czynienia z autentycznym dziełem ewangelizacji, gdy przepowiada się i naucza wyłącznie Ewangelię Jezusa Chrystusa, a nie ludzkie opinie*¹².

Człowiek, który doświadcza spotkania z żywym Bogiem pragnie tym doświadczeniem wiary dzielić się z innymi. Znakomicie rozumiał to apostoł Paweł, który swoje posługiwanie ewangeliczne (Kol 1,23) uznał za służbę, podjętą dla miłości Chrystusa: *Albowiem miłość Chrystusa przynagla nas* (2 Kor 5,14).

II. Ewangelizacja rodziny

W dziele ewangelizacji ważne miejsce zajmuje rodzina, która jest *Kościółem domowym*, gdyż w każdej rodzinie chrześcijańskiej należy odkryć różne postacie i rysy Kościoła powszechnego. Poza tym rodzinę, podobnie jak Kościół, należy uważać za pole, na które przynosi się Ewangelię i w którym ta zakorzenia się i rozkrzewia. Dlatego w łonie rodziny świadomej tego zadania wszyscy jej członkowie ewangelizują, a także podlegają ewangelizacji. Rodzice nie tylko dzielą się z dziećmi Ewangelią, ale mogą od nich odebrać tę Ewangelię wyrażoną świadec-

⁹ Tamże, s. 61.

¹⁰ Tamże.

¹¹ Sobór Watykański II: Konstytucja dogmatyczna o Objawieniu Bożym *Dei Verbum*. Tekst. pol. Poznań 2002 nr 5.

¹² K. Wojtyła: *Ewangelizacja współczesnego świata*, s. 62.

*twem życia. Rodzina staje się głosicielką Ewangelii dla wielu innych rodzin oraz dla otoczenia, w którym żyje*¹³.

Jan Paweł II od początku swojego pontyfikatu uczył o nowej ewangelizacji. Sprawa ta była dla niego niezwykle istotną. Istnieje bowiem, jego zdaniem, potrzeba poszukiwania nowych sposobów głoszenia dobrej nowiny. Wynika ona z sytuacji, jaka zaistniała w świecie współczesnym. Cechą charakterystyczną tego czasu jest zubożenie, sekularyzm i ateizm. Tym samym dostrzec można słabnącą rolę Kościoła w życiu społecznym połączoną z osłabieniem wiary ludzi ochrzczonych¹⁴. Ponadto na początku nowego stulecia pojawiła się nowa tendencja określana mianem „nowego ateizmu”, którego cechą charakterystyczną jest ekspansywność i „misyjność”¹⁵.

Już podczas inauguracji swojej posługi Kościołowi rozpoczął tę ewangelizację: *Nie lękajcie się! Otwórzcie, otwórzcie na oścież drzwi Chrystusowi! Otwórzcie dla Jego mocy zbawczej granice państw, systemów ekonomicznych, systemów politycznych, rozległe dziedziny kultury, cywilizacji, postępu!*¹⁶ To wołanie powtórzył Ojciec Święty w Adhortacji *Christifideles laici*, przypominając, że celem nowej ewangelizacji jest odnowienie życia duchowego poprzez ożywienie wiary i miłości. Cel ten jest najłatwiej osiągalny przez posługę dojrzałych wspólnot kościelnych, których rodzina jest najbardziej podstawową¹⁷.

Św. Jan Paweł II podkreślał znaczącą rolę rodziny w dziele nowej ewangelizacji: *w Kościele i w społeczeństwie nadeszła teraz epoka rodziny, która jest powołana do odegrania pierwszoplanowej roli w dziele nowej ewangelizacji.*

¹³ Paweł VI: Adhortacja Apostolska *Ewangelii nuntiandi*. nr 71.

¹⁴ Por. M. Figura: *Nowa ewangelizacja jako centralne zadanie Kościoła*. W: *Nowa ewangelizacja*. Red. L. Balter. Kolekcja „Communio”, t. 8, Poznań 1993 s. 7–18.

¹⁵ Termin „nowy ateizm” odnosi się głównie do radykalnie ateistycznych poglądów całej rzeszy współczesnych myślicieli, którym nieformalnie przewodzi czterech autorów: oksfordzki biolog Richard Dawkins (ur. 1941), amerykański (ale pochodzący z Anglii) komentator polityczny i dziennikarz Christopher Hitchens (1949–2011), amerykański filozof Daniel C. Dennett (ur. 1942), oraz amerykański publicysta i neurobiolog Sam Harris (ur. 1967). Autorzy ci określani są i określają siebie jako „czterej jeźdźcy”, „czterej jeźdźcy Apokalipsy” lub „czterej jeźdźcy ateizmu”. Niekwestionowanym ich przywódcą jest Richard Dawkins. Następujące tezy wyróżniają ten nurt spośród innych odmian ateizmu: 1) to, że Bóg nie istnieje i pozostałe twierdzenia religii są fałszywe wynika wprost z nauki, 2) wiarę w Boga należy nie tylko odrzucić, ale i potępić, bo religia jest i fałszywa i szkodliwa, 3) zwalczać trzeba zarówno fundamentalistów jak i liberalnych przedstawicieli religii, bo ci drudzy legitymizują radykałów, a ponadto w warstwie doktrynalnej religie nie są wcale umiarkowane, lecz skrajne, 4) sceptycyzm, relatywizm i agnostycyzm są stanowiskami nie do utrzymania: w świetle dostępnej nam wiedzy i przewidywanego rozwoju nauki nie ma podstaw do twierdzenia, że do prawdy nie da się dotrzeć lub że istnieje wiele epistemicznie równorzędnych teorii w jakiejś kwestii. P. Gutowski: *Epistemologiczne i etyczne podstawy „nowego ateizmu”*. „Teologia i Moralność”. T. 13: 2013 s. 8.

¹⁶ Jan Paweł II: *Nauczanie papieskie*. t. 1, Poznań–Warszawa 1987 s. 14.

¹⁷ Jan Paweł II: Adhortacja apostolska *Christifideles laici*. Rzym 1988 nr 34.

*W rodzinach oddanych modlitwie, aktywnie zaangażowanych w apostołat i w życie Kościoła, wyrosną autentyczne powołania nie tylko do formacji innych rodzin, ale także do życia szczególnej konsekracji*¹⁸.

Ewangelizacja rodziny i poprzez rodzinę jest sprawą niezbędną. Należy głosić całą prawdę na temat małżeństwa i rodziny, należy po prostu głosić Ewangelię rodziny. W celu skutecznej ewangelizacji rodziny należy odwołać się do nauczania Jana Pawła II, który w Adhortacji Apostolskiej *Familiaris consortio* ukazał drogi, na których ma dokonywać się ewangelizacja rodziny. Wskazał on tam na cztery zadania rodziny: tworzenie wspólnoty osób, służba życiu, uczestnictwo w rozwoju społeczeństwa, oraz uczestnictwo w życiu i misji Kościoła¹⁹.

Jan Paweł II inspirowany przez Ojców Synodu wskazał, że ewangelizacja rodziny winna się realizować na tych czterech płaszczyznach.

Pierwszą z tych płaszczyzn jest tworzenie wspólnoty osób, która najpierw powstaje i rozwija się między małżonkami. *Na mocy przymierza miłości małżeńskiej, mężczyzna i kobieta, już nie są dwoje, lecz jedno ciało i powołani są do ciągłego wzrostu w tej komunii poprzez codzienną wierność małżeńskiej obietnicy obopólnego całkowitego daru*²⁰. Wspólnota ta wyrasta z naturalnego uzupełniania się mężczyzny i kobiety. Ponadto wspólnota ta zostaje oczyszczona i ubogacona w Chrystusie poprzez sakrament małżeństwa: *Duch Święty, udzielony podczas uroczystości sakramentalnej, użycza małżonkom chrześcijańskim daru nowej komunii, komunii miłości*²¹. Ta szczególna wspólnota małżeńsko-rodzinna, dzięki sakramentowi małżeństwa, staje się obrazem miłości Chrystusa i Kościoła, oraz ją w praktyce w świecie ludzkim uobecnia.

Drugą płaszczyzną jest służba życiu. Małżonkowie są współpracownikami Boga Stwórcy, a ich małżeństwo staje się wspólnotą miłości i życia. Jest to możliwe dzięki łasce Boga, który udziela im swego błogosławieństwa. Stąd też służba życiu jest podstawowym zadaniem rodziny. Poprzez rodzenie rodzice mają przekazywać obraz Boży z człowieka na człowieka.

Przekazywanie życia jest więc ich najbardziej zaszczytną i odpowiedzialną misją. W służbę życia, obok prokreacji wpisuje się wychowanie, które w rzeczywistości jest dalszym ciągiem procesu rodzicielstwa. Papież w swej adhortacji łączy wychowanie z prokreacją i przypomina, że wychowanie jest przywilejem i niezbywalnym obowiązkiem rodziców²². Rodzina szkołą cnót i wartości

¹⁸ Jan Paweł II: *Czym jesteś, rodzinno chrześcijańska*. Przemówienie wygłoszone 8 października 1994. W: Jan Paweł II: *Rodzino, co mówisz o sobie?* Dokumenty i przemówienia papieskie w Roku Rodziny. Kraków 1995 s. 235.

¹⁹ Jan Paweł II: Adhortacja apostolska *Familiaris consortio*. Rzym 1981 nr 17–64.

²⁰ Tamże, nr 19.

²¹ Tamże.

²² Zob. tamże, nr 36.

oraz *pierwszą i podstawową szkołą społecznienia*²³, stąd też cieszy się przywilejem pierwszeństwa w wychowywaniu dzieci. W rodzinie też dziecko powinno otrzymać stosowne do wieku informacje o życiu seksualnym, które ma być wychowaniem do miłości rozumianej jako dar z siebie. Ponadto w tym duchu ma być również wychowywane do czystości, *jako cnoty, która doprowadza osobę do prawdziwej dojrzałości*²⁴. Papież zauważa fakt banalizacji płciowości ludzkiej. Współczesna kultura bowiem interpretując ją i przeżywając w sposób ograniczony i zubożony, odnosi ją jedynie do ciała i egoistycznej przyjemności. Stąd też *posługa wychowawcza rodziców musi skupić się zdecydowanie na kulturze życia płciowego, aby była ona prawdziwie i w pełni osobowa: płciowość jest w istocie bogactwem całej osoby – ciała, uczuć i duszy – ujawniającym swe głębokie znaczenie w doprowadzeniu osoby do złożenia daru z siebie w miłości*²⁵.

Do tej szczególnej misji, jaką jest rodzicielstwo objawiające się w wydawaniu na świat i wychowaniu potomstwa, małżonkowie otrzymują potrzebną pomoc od Boga przez Słowo i Sakrament. Papież rodziny podkreśla, iż poprzez *sakrament małżeństwa zadanie wychowawcze rodziców nabiera godności i charakteru powołania, stając się prawdziwą i w ścisłym sensie «posługą» Kościoła w dziele budowania jego członków*²⁶.

Zadanie wychowawcze rodziny chrześcijańskiej zajmuje bardzo ważne miejsce w duszpasterstwie organicznym. Zakłada to bowiem nową formę współpracy rodziców ze wspólnotami chrześcijańskimi oraz rozmaitych grup wychowawczych z duszpasterzami. Dlatego też odnosi się ono do szkolnictwa katolickiego, domagając się jego odnowy. Koniecznym wydaje się, aby zwrócić szczególną uwagę tak na rodziców uczniów, jak i na tworzenie doskonałej wspólnoty wychowującej²⁷. Jest to niezwykle istotny element ewangelizacyjny. Jan Paweł II znakomicie rozumiał to zagadnienie i uwrażliwiał na problem nauczania ideologii przeciwnych wierze katolickiej. Zachęcał w takiej sytuacji, aby rodziny, o ile to możliwe, przy pomocy różnych form zrzeczeń rodzinnych, ze wszystkich sił i z całą umiejętnością pomagały młodym, *ażeby ci nie oddalili się od wiary. W tym przypadku rodzina potrzebuje szczególnej pomocy duszpasterzy, którym nie wolno zapomnieć, że rodzice mają nienaruszalne prawo do powierzenia dzieci wspólnocie kościelnej*²⁸.

Inną formą ewangelizacji rodziny jest adopcja, czyli przysposobienie *dzieci pozbawionych rodziców, czy też opuszczonych*²⁹. Ojciec święty, zwrócił uwagę

²³ Tamże, nr 37.

²⁴ Tamże.

²⁵ Tamże.

²⁶ Tamże, nr 38.

²⁷ Zob. tamże, nr 40.

²⁸ Tamże.

²⁹ Tamże, nr 41.

na fakt, iż rodziny chrześcijańskie winna ożywiać większa gotowość do adopcji i przysposobienia dzieci pozbawionych rodziców czy też opuszczonych: podczas gdy te dzieci, odnajdując na nowo ciepło uczuć rodzinnych zaznają pełnego miłości, opatrnościowego ojcostwa Boga, świadczonego przez rodziców chrześcijańskich, wzrastając w atmosferze pogody i ufności, cała rodzina zostanie ubogacona wartościami duchowymi poszerzonego braterstwa³⁰.

Trzecią z kolei płaszczyzną ewangelizacji rodziny jest jej uczestnictwo w rozwoju społeczeństwa. Rodzina jest podstawową komórką społeczeństwa. Jest jej największym dobrem. Liczne i różnorodne więzi dwustronne łączą rodzinę z narodem. Jak słusznie zauważył w posynodalnym dokumencie papież Jan Paweł II, ze rodziną łączą ze społeczeństwem żywotne i organiczne więzi, stanowi ona bowiem jego podstawę i stale je zasila poprzez swe zadanie służenia życiu: w rodzinie przecież rodzą się obywatele i w niej znajdują pierwszą szkołę tych cnót społecznych, które stanowią o życiu i rozwoju samego społeczeństwa³¹. Ponadto rodzina stanowi kolebkę i najskuteczniejsze narzędzie humanizacji i personalizacji społeczeństwa: współpracuje w pełni i w sposób sobie tylko właściwy w budowaniu świata, czyniąc życie naprawdę ludzkim, zwłaszcza przez to, że strzeże, zachowuje i przekazuje cnoty oraz »wartości«³².

Rodzina ma obowiązki wobec społeczeństwa, ale również społeczeństwo ma zobowiązania w stosunku do rodziny. Państwo winno pomagać rodzinie w jej prawidłowym funkcjonowaniu. Państwo jest zobowiązane do prowadzenia odpowiedzialnej polityki rodzinnej.

Wreszcie czwartą płaszczyzną ewangelizacji rodziny jest jej uczestnictwo w życiu i misji Kościoła. Rodzina jest powołana do budowania Królestwa Bożego. Ma to podejmować przez udział w życiu i posłannictwie Kościoła będąc Kościołem „w miniaturze”. Sakramentalni małżonkowie *nie tylko »otrzymują« miłość Chrystusa, stając się wspólnotą »zbawioną«, ale są również powołani do »przekazywania« braciom tej samej miłości Chrystusa, stając się w ten sposób wspólnotą »zbawiającą«*. Tak więc rodzina chrześcijańska, będąc owocem i znakiem nadprzyrodzonej płodności Kościoła, staje się symbolem, świadectwem i uczestnikiem macierzyństwa Kościoła³³. Z drugiej natomiast strony Kościół spełnia swe posłannictwo wobec rodziny, gdy głosi jej Słowo Boże, sprawuje sakramenty, dzięki którym wzbogaca małżeństwo, rodzinę chrześcijańską, łaską Chrystusa oraz przez pobudzając ją i prowadząc do służby miłości³⁴.

³⁰ Tamże.

³¹ Tamże, nr 42.

³² Tamże, nr 43.

³³ Tamże, nr 49.

³⁴ Por. tamże.

Każda rodzina katolicka jest wpisana w tajemnicę Kościoła, uczestniczy w jego zbawczym posłannictwie, ponieważ jest wspólnotą miłości i życia³⁵. Rodzina chrześcijańska buduje Królestwo Boże w dziejach ludzkości *poprzez miłość małżeńską i rodzinną*³⁶, czyli staje się podmiotem ewangelizacji.

III. Postulaty ewangelizacji rodziny

Duszpasterstwo rodzin, podejmując się działalności ewangelizacyjnej, winno uwzględnić dwa wymiary małżeństwa i rodziny, to jest wymiar naturalny i nadprzyrodzony. Bez uwzględnienia ich trudno podjąć właściwą i skuteczną posługę wobec rodzin jako domowych Kościołów.

Aktualna sytuacja małżeństwa i rodziny dotkniętej sekularyzacją, konsumpcjonizmem, liberalnym podejściem do spraw moralnych dotyczących życia małżeńsko-rodzinnego domaga się ze strony duszpasterstwa rodzin pracy na rzecz rodziny poprzez wspieranie jej w zachowaniu tożsamości, jako wspólnoty miłości i życia. Ponadto działania te winny zmierzać do ochrony rodziny przed wielorakimi zagrożeniami. Rodzina powinna rozwijać we wspólnocie osób ją tworzących poczucie odpowiedzialności za podjęte zobowiązania. Oznacza to w praktyce pomoc w zakorzenianiu miłości małżeńskiej w łasce sakramentu polegającej na rozwijaniu umiejętności prawidłowego formowania relacji wewnątrzrodziny oraz relacji ze społeczeństwem. Rodzina żyjąca sakramentem małżeństwa i budująca na nim swoje życie będzie się stawać w społeczności Kościoła, jak i w społeczeństwie, w którym żyje czynnikiem odnowy i jednocześnie świadectwem miłości Stwórcy do ludzi³⁷.

Istnieje paląca potrzeba dobrego przygotowania młodych do zawarcia sakramentu małżeństwa. Stąd też koniecznie należy rozwijać i ujednolicać w skali kraju formy przygotowania do małżeństwa zarówno pod względem działań duszpasterskich, jak i zawartych w katechezach treści. Ważną kwestią winno być również zaangażowanie ludzi świeckich, zwłaszcza kompetentnych świadków wspólnoty miłości i życia. Nie mniej ważna będzie też forma w jakiej będzie prowadzona stosowna katecheza. Wszystko to jest ważne z racji wielu mankamentów, które doświadczają młode pokolenie. Niestety, należy to wziąć pod uwagę, że współczesną młodzież cechuje niedojrzałość, zwłaszcza w dziedzinie wychowania do czystości i podjęcia odpowiedzialności za drugiego człowieka. Stąd też ważną sprawą będzie ukazanie prawdy dotyczącej czystości małżeńskiej,

³⁵ Por. tamże, nr 50.

³⁶ Tamże.

³⁷ Por. B. Mierzwiński, J. Wilk, R. Bieleń: *Duszpasterstwo rodzin. W: Teologia pastoralna.* Red. R. Kamiński, t. 2, Lublin 2002 s. 414–415.

naturalnego rozpoznawania płodności i związanego z nim odpowiedzialnego rodzicielstwa oraz skutków działań antykoncepcyjnych³⁸.

Podjmując działania duszpasterskie wobec małżeństw i rodzin należy położyć większy nacisk na towarzyszenie młodym małżonkom i rodzicom. Potrzebna jest bowiem duszpasterska troska, tak ze strony kapłanów, jak i rodzin, które winny być także wspólnotami ewangelizującymi, zarówno w umacnianiu więzi i wychowaniu dzieci, jak również w dziedzinie życia religijnego w kościołach domowych.

W dziele ewangelizacji małżeństw i rodzin nie bez znaczenia będzie przygotowanie świeckich do apostołstwa na ich rzecz. Stąd też istnieje paląca potrzeba ciągłego doksztalcania i formacji świeckich doradców życia rodzinnego, katechetów, nauczycieli i służby zdrowia. Ponadto warto podjąć działania służące podniesieniu poziomu życia wiary poprzez tworzenie ruchów, wspólnot i stowarzyszeń służących i promujących rodzinę. Pośród tych ruchów nie powinno też zabraknąć takich, które będą promować i bronić życie ludzkie od poczęcia do naturalnej śmierci. Winno to dokonywać się tak na poziomie diecezji, jak i parafii. W ślad za tym powinna być podejmowana współpraca tychże wspólnot ze strukturami państwowymi i samorządowymi zmierzająca do tworzenia polityki rodzinnej. Ważną też kwestią będzie podjęcie troski duszpasterskiej wobec ludzi żyjących w związkach niesakramentalnych.

Kościół jest powołany do ewangelizacji, która jest przepowiadaniem światu Jezusa Chrystusa oraz Jego Ewangelii, aby człowiek osiągnął wieczne zbawienie. To obowiązek Kościoła, by w dobie przemian dzisiejszego społeczeństwa z jeszcze większą mocą przepowiadać Chrystusa. Kościół jest dla ewangelizacji, czyli po to, aby głosił i nauczał słowa Bożego, ażeby przez nie dochodził do ludzi dar łaski pozwalający na nowe życie.

W dziele ewangelizacji ważne miejsce zajmuje rodzina, która jest „Kościołem domowym”. Jest ona rzeczywistością ewangelizowaną i ewangelizującą. Duszpasterstwo rodzin winno z nowym entuzjazmem poszukiwać ciągle nowych form i możliwości docierania tak do przygotowujących się do sakramentu małżeństwa, jak i tych, którzy są na tej drodze duchowości, przepowiadać dobrą nowinę o Bożym Królestwie.

³⁸ Należy tu ukazać zło moralne antykoncepcji, ze szczególnym uwzględnieniem różnic między środkami antykoncepcyjnymi, a wczesnoporonnymi.

Bibliografia

- Figura M.: *Nowa ewangelizacja jako centralne zadanie Kościoła*. W: *Nowa ewangelizacja*. Red. L. Balter. Kolekcja „Communio”, t. 8, Poznań 1993 s. 7–18.
- Gutowski P.: *Epistemologiczne i etyczne podstawy „nowego ateizmu”*. „Teologia i Moralność” . T. 13: 2013 s. 7–18.
- Jan Paweł II: Adhortacja apostolska *Christifideles laici*. Rzym 1988.
- Jan Paweł II: Adhortacja apostolska *Familiaris consortio*. Rzym 1981.
- Jan Paweł II: *Czym jesteś, rodzino chrześcijańska*. Przemówienie wygłoszone 8 października 1994. W: Jan Paweł II: *Rodzino, co mówisz o sobie?* Dokumenty i przemówienia papieskie w Roku Rodziny. Kraków 1995.
- Jan Paweł II: *List do rodzin*. Rzym 1994.
- Jan Paweł II: *Nauczanie papieskie*, t. 1, Poznań–Warszawa 1987.
- Mierzwinski B., Wilk J., Bieleń R.: *Duszpasterstwo rodzin*. W: *Teologia pastoralna*. Red. R. Kamiński, t. 2, Lublin 2002 s. 403–442.
- Paweł VI: Adhortacja apostolska *Evangelii nuntiandi*. Rzym 1975.
- Sobór Watykański II: Konstytucja dogmatyczna o Objawieniu Bożym *Dei Verbum*. Tekst. pol. Poznań 2002.
- Sobór Watykański II: Konstytucja o liturgii świętej *Sacrosanctum Concilium*. Tekst pol. Poznań 2002.
- Szafrański A., Zapłata F.: *Ewangelizacja*. W: *Encyklopedia katolicka KUL*, t. IV, Lublin 1983.
- Wojtyła K.: *Ewangelizacja współczesnego świata*. W: *Chrześcijaństwo żywych*. Red. B. Bejze. „W Nurcie Zagadnień Posoborowych”, t. 8, Warszawa 1976 s. 59–82.

STRESZCZENIE

Duszpasterstwo rodzin działalnością ewangelizacyjną wobec rodzin

Duszpasterstwo to zorganizowana działalność Kościoła, która urzeczywistnia zbawcze dzieło Chrystusa. Dokonuje się ono poprzez głoszenie Słowa Boże, sprawowaną liturgię i świadectwo życia. Działalność ta jest skierowana do małżeństw i rodzin. Kościół staje się oblubienicą Chrystusa poprzez „Kościół domowy”, poprzez tę miłość, którą się w nim przeżywa. Małżonkowie, aby mogli w pełni kochać, stając się ciągle uczestnikami tej „wielkiej tajemnicy” potrzebują działań ewangelizacyjnych w ramach właściwie rozumianego duszpasterstwa rodzin.

Słowa kluczowe: małżeństwo, rodzina, duszpasterstwo rodzin, ewangelizacja.

SUMMARY

Ministry to Families as Evangelization of Families

Pastoral care is an organized activity of the Church, which implements the salvation act of Christ. It is done through the preaching the Word of God, through liturgy and witness of life. These activities are aimed at couples and families. The author points out that the Church is the bride of Christ through "domestic church" by love that is experienced within it. Spouses, to be able to fully love, becoming participants of that "great mystery", need evangelic activities in a well-understood pastoral care of families.

Keywords: marriage, family, pastoral care of families, evangelization.